

FOLKESKOLEN

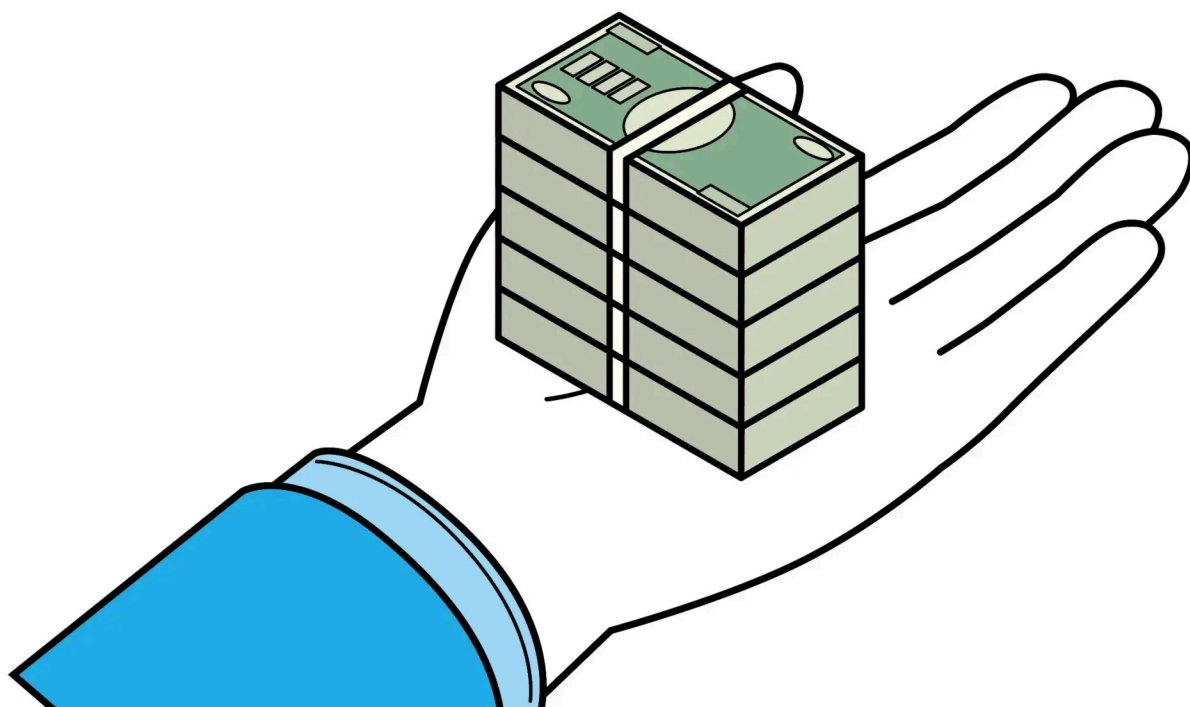
*Få et SuperGavekort for hver ven, du anbefaler til at blive medlem af Lærernes a-kasse. Du modtager dit gavekort, når din ven bliver medlem og har betalt deres første kontingent.

Lærernes
a-kasse

**500 kr.*
for hver ven,
du anbefaler.**

Hjælp dine venner
med at få den
bedste a-kasse!

Debat

Lærerarbejdet mangler status, og det resulterer i, at færre vælger at uddanne sig eller arbejde som lærere, skriver Kjer og Sievertsen Illustration: Getty Images/Mono

FOLKESKOLEN

Tre lande har ikke lærermangel: Måske er løn en del af årsagen

Lærerprofessionen er blevet mindre attraktiv, og det kan forstærke lærermanglen. Senioranalytiker Mikkel Giver Kjer og professor Hans Henrik Sievertsen har kigget ud over Danmarks grænser for at finde løsninger.

Mikkel Giver Kjer

SENIORANALYTIKER, VIVE - DET NATIONALE FORSKNINGS- OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Hans Henrik Sievertsen

PROFESSOR MSO, VIVE - DET NATIONALE FORSKNINGS- OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

OFFENTLIGGJORT 30.10.2024 - 04:30

Dette er et debatindlæg. Indlægget er udtryk for skribentens holdning.

En ting fremstod særligt bekymrende, da OECD offentliggjorde deres årlige uddannelsesstatistik: Den nærmest verdensomspændende udfordring med lærermangel.

Ifølge OECD er det øjensynligt kun i tre af de 21 undersøgte lande – Grækenland, Sydkorea og Tyrkiet, hvor det virker uproblematisk at rekruttere lærere. Det er alarmerende, og situationen ser ud til at forværres: Mange af OECD-landene har en aldrende lærerstand og en demografisk udvikling, der øger behovet for flere lærere.

I en årrække har analyser fra blandt andet Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Rockwool Fonden og Vive vist en markant tendens i den danske folkeskole: Et fald i antallet af uddannede lærere og et faldende optag på læreruddannelsen kombineret med et relativt højt frafald.

FOLKESKOLEN

Der er altså al mulig grund til at tage lærermangel alvorligt.

Nyere forskningslitteratur peger på, at lærermangel blandt andet skyldes, at lærerprofessionen er blevet mindre attraktiv. Arbejdet mangler status, og det resulterer i, at færre vælger at uddanne sig eller arbejde som lærere.

Vi er dykket ned i den mastodontiske rapport fra OECD, der rummer omfattende data om uddannelsessektorens tilstand, for at finde bud på tiltag, der kan forebygge lærermangel.

"En interessant idé"

Det er interessant, at de førnævnte tre lande, der ikke oplever lærermangel, samtidig har et relativt lavt uddannelsesniveau for lærerne. Selvom færre optagelseskriterier og kortere uddannelsesforløb på kort sigt kan øge antallet af lærere, vil det næppe hæve professionens status på den lange bane eller forbedre elevernes læring.

Kjer & Sievertsen

Der er rigeligt med udfordringer at tage fat i, når det gælder folkeskolen.

Desværre Måske Kjer og Sievertsen har de mest interessante bud på, hvordan man kan løse lærermangelen i Danmark. Det er dog svært at se, om det er en idé, der kan bruges i Danmark.

Dernæst er der de såkaldte lærerstartsordninger, som skal sikre, at nyuddannede lærere hurtigt føler sig trygge og velforberejede. Det er vigtigt, da mange lærere forlader folkeskolen tidligt i deres karriere. Dog mangler vi egentlige analyser, der dokumenterer, at disse onboarding-initiativer har en betydelig effekt på lærerprofessionens status.

Og nu til spørgsmålet om løn. Her dukker en interessant idé op: Flere lande tilbyder løntillæg til lærere, der arbejder på skoler i afsidesliggende områder. Det gælder for en tredjedel af de lande OECD har undersøgt, hvor data har været tilgængelig. I enkelte lande gives der også en økonomisk bonus for at undervise på socioøkonomisk udfordrede skoler. Denne tilgang kan måske virke en smule for liberal eller endda en smule udansk for nogle læsere – ikke mindst fordi økonomiske incitamenter historisk set ikke klinger så effektivt i en nordisk skolekontekst.

Inspiration til løsninger

Men der kan muligvis findes inspiration til udformningen af økonomiske tillæg i regeringens nye sundhedsreform. En læsning af reformudspillet er, at antallet og fordelingen af almenpraktiserende læger skal tilpasses patienternes behov og behandlingsbyrde. En fortolkning af dette princip er, at læger med høj behandlingsbyrde kan have færre patienter uden indtægtstab, mens læger med mindre krævende patienter skal behandle flere for at bevare deres indtjening.

I det danske folkeskolesystem kan det være vanskeligt at indføre en lignende model, hvor man for eksempel har forskellige klassestørrelser baseret på antallet af elever med særlige behov. Men flere ressourcer til højere løn på de skoler, der har størst udfordringer med at rekruttere lærere, eller til de skoler, der har det største behov for kompetente undervisere, er givetvis en lettere og mindre bureaukratisk løsning.

At indføre differentieret løn kan dog ikke løfte lærerprofessionens status alene, selvom to anerkendte amerikanske forskere for nyligt konkluderede, at lønniveauet sandsynligvis er den vigtigste faktor for lærerstandens faldende status. Men differentieret løn vil gøre det mere attraktivt for dygtige lærere at arbejde i de yderområder, der har svært ved at tiltrække kvalificerede undervisere – og ofte står med den største lærermangel. Det er afgørende, da dansk forskning viser, at der stadig er en stærk sammenhæng mellem social baggrund og børns fremtidige livschancer – en udfordring, vi har svært ved at løse.

Det har vi læst:

OECD. Education at a Glance 2024. [Find her.](#)

Deltag i debatten - send dit indlæg på 400-600 ord til debat@folkeskolen.dk

12 kommentarer

[LOG IND](#)

Hvis du ikke har en kommentarbruger, kan du oprette en nedenfor. Bemærk, at du angive både for- og efternavn, og det er dit navn, ikke dit brugernavn, der vil blive vist ved kommentaren (i øjeblikket beder systemet desværre ikke om fuldt navn - det kan du indsætte her <https://hyvor.com/account>). Se [Folkeskolen.dk's debatregler](#)

log ind for at kommentere

Nyeste ▾

Hans Kristjan Vinther 6 måneder siden

Lad mig bare være ærlig her.

Hvis I hæver min løn. Så, bruger jeg det til at gå ned i tid.

Hvis I vil have flere lærere ud på skolerne eller I vil beholde os der er der.

FOLKESKOLEN

VIS MERE

 2 Svar**Amanda Stage Abildskov** 6 måneder siden

Jamen... lærermanglen løser vi da bare med en masse 4. g'ere, samtidig med at politikerne står på sidelinjen og klandrer lærerne for, at folkeskolen bliver dårligere og dårligere.

 2 Svar**Teija Vainio-Pedersen** 6 måneder siden

Man har da også prøvet med tillæg til belastede områder i Dk! Odense havde lokalløns tillæg. Os der har arbejdet mere end 5 år på de 3 oprindelige Vollsmoseskoler fik da et personlig tillæg (noget med 300kr / mrd) Det var en lille skulderklap, men ikke afgørende. Det der før reformen holdt os fast i arbejdet der var gode, støttende og kompetente kolleger, god ledelse, fladt struktur med indflydelse. Kursusmuligheder. Ikke mange pyldrede forældre, men dog andre udfordringer, som måske var mere 'reelle'. Rummelige bygninger som var ok i forhold til mange andre, gamle, ikke

FOLKESKOLEN

udflugts muligheder. Mindre klassekvotient og støttetimer ('tolærerordning') var også godt. Obs og specialklasser til udfordrede elever. Samt færre undervisningstimer til den enkelte (selv om vi havde heldagsskole); ca 25 t for en som mig som ikke var klasselærer, hvilket dog også var mange! (endte i nedsat tid) Men det var jo dengang vi havde en overenskomst og indflydelse på den! 🤔

👍 3 Svar

Kenny Jensen 6 måneder siden

Jeg siger op på grund af lønnen!

... sagde ingen lærer nogensinde.

Stress, vold, stride forældre og elever, vattet ledelse, for mange møder, manglende forberedelse.

Det sidste man vil have i folkeskolen er mennesker, som kun er der for pengenes skyld.

FOLKESKOLEN

Thora Hvidtfeldt Rasmussen 6 måneder siden
Kjer og Sievertsen har kigget ud over Danmarks grænser for at finde løsninger på problemet med skolen uden uddannede lærere ... og de har “konsulteret forskningslitteraturen”, de er endda “dykket ned i den mastodontiske rapport fra OECD” for at finde tiltag, der kan afhjælpe lærermanglen.

Det er derimod åbenbart ikke faldet dem ind at bevæge sig ud som iagttagere i den der folkeskole - hvis det er, fortæller de i hvert fald ikke om det.

Heller ikke lader det til, at de har lyttet til, hvad de tilbageværende lærere siger - eller har læst, hvad der står i Folkeskolen om problemet.

Man KUNNE måske også have gået historisk til værks? I dansk folkeskole er skoler med uuddannede undervisere et relativt nyt

FOLKESKOLEN

dengang, der var for mange lærere?

Det er ikke lønnen i forhold til andre erhverv - en lærers startløn i dag er måske ikke prangende, men dog acceptabel. Relativt set bedre, end da jeg var ny lærer.

Men dengang havde vi demokrati på arbejdspladsen, lærerråd og arbejdstidsaftale - samt tjenestemandss rettigheder, der beskyttede mod vilkårlige afskedigelser. Vi havde også metodefrihed, og skoleinspektøren var ikke "styrket ledelse", men "den første blandt ligemænd".

Vi havde ikke topstyring og landsdækkende test - man forventede, at en lærer kunne skønne sine elevers niveau, eller lade dem tage en diagnostisk test. Der var stort set ingen, der anfægtede en lærers ret til at sige "ti stille!" til sine elever - og skoleledelsen gik i tilfælde af kaos med ud i klassen og forsøgte at genoprette roen, helt uden forudgående

FOLKESKOLEN

konsultativt Forum og netværksmøder.
(NB: Det har altså ikke i miniudgave været tilladt at slå, så det er ikke det ...)

P.S.: Kunne jeg for resten ikke få en forklaring på, hvorfor divergerende klassestørrelser regnes for en umulighed - mens divergerende lønsikkerhed gør?

👍 6 Svar

Niels Chr. Sauer 6 måneder siden

Engang tilbage i nullerne deltog jeg som medlem af hovedstyrelsen i en konference, hvor en OECD-boss redegjorde for nogle undersøgelser af, hvordan man skaber gode skoler. Det meste lød faktisk helt fornuftigt, men så ud af det blå hævdede hun pludselig, at resultatløn for lærere også var en rigtig god idé. Det fik mig til at spørge hende, hvor hun havde det fra? Hvor i hendes øvrige materiale kunne hun se det? Øøøøh, nu var det var ikke lige det, de

FOLKESKOLEN

generel politik, så det ...

👍 3 Svar

Niels Chr. Sauer 6 måneder siden *(Edited)*

Det er faktisk rystende, at forskere, der burde vide bedre, kan ramme så langt ved siden af skiven.

Det er nærmest selvløsende evidens for, at det er ikke lærernes løn, der er problemet i Danmark. Det siger lærerne selv, det siger skolelederne, arbejdsgiverne og forskningen. Det her handler om tre ting: arbejdsvilkår, arbejdsvilkår og arbejdsvilkår.

Løndifferentiering har ikke løst rekrutteringsproblemer nogen steder i EU. Hvor har de to skribenter hentet inspirationen til det forslag henne? Mig bekendt har man i England forsøgt sig med netop dette, men det har på ingen måde afhjulpet lærermanglen.

PS: Underligt at trække disse tre lande frem som eksempler til efterligning. Sydkoreas

FOLKESKOLEN

Politianmeldelser, ekstrem belastning og selvmord hører till dagens orden. Græske lærere er elendigt lønnet og truet af fyringer hele tiden, og tyrkiske lærere er politisk truede og har typisk et job ved siden af for at tjene nok til livets ophold.

👍 4 Svar

Kristian Ib Redaktionen 6 måneder siden *(Edited)*

Kære Niels

Der skal være plads til uenigheder, og vi efterstræber, at der er udveksling af forskellige synspunkter i forbindelse med debatindlæg. Dog er formålet med vores kommentarspor, at argumenter, holdninger og synspunkter bliver diskuteret og lagt frem - ikke kommentarer og bemærkninger, der kan tolkes som nedladende overfor debattørerne eller går på deres person. Jeg skal derfor bede dig om at redigere din kommentar og omskrive de dele. Tak for at engagere dig i debatten og kommentarsporene.

FOLKESKOLEN 1 Svar**Niels Chr. Sauer** 6 måneder siden *(Edited)*

Ok, det kan jeg godt se. Jeg fjerner det med planeten.

 2 Svar**LarsLahn** 6 måneder siden

Måske et både- og....

Bedre løn og ansættelsesvilkår.

Problemet er også, at de unge mennesker der skal søge ind selv har oplevet tiden efter skolereformen. Inklusionsprojektet osv..

Desuden kunne man indføre et eller flere løntrin udover slutløn efter 12 år.

 4 Svar**Kenneth Mandrup** 6 måneder siden

Politikerne har en væsentlig rolle i at have skabt problemerne for folkeskolen og den truende lærermangel.

Inklusionslov (2012) + lockout (2013) med tilhørende dårlig omtale af lærerarbejdstiden + lov409 (2013) + skolereform (2013-2014) +

FOLKESKOLEN

+ lærerfyringer og besparelser + discountløsninger m.m. = mindre attraktivt job.

Selvfølgelig spiller andre ting også ind fx ændring i opbakning fra forældre, flere krav, corona, ændring i opdragelse, skærmafghængighed m.m....

Politikerne kan ændre det. Men spørgsmålet er, om de vil gøre det?

Der skal meget til, hvis det her skal vendes til noget positivt igen? Indtil da vokser lærermanglen som en "kræftsvulst"...

👍 5 Svar

Kenneth Mandrup 6 måneder siden *(Edited)*

Løn kan lokke lidt, men der skal godt nok meget til, før det trækker i én. Løn betyder noget, men status og jobvilkår betyder meget.

Lønnen? Nej, det der virker bedst på både rekruttering og fastholdelse er et godt

FOLKESKOLEN

med elever, forældre, kolleger og især også ledelsen. Fx gider man da ikke bøvl med forældre, slag fra børn, kolleger der brokker sig og ikke har tid og en ledelse, der bare udøser opgaver og ellers ikke støtter læreren. Derudover er det vigtigt, at muliggørelsen af ens privatliv vægtes i forhold til arbejdet. Fx at man kan nå at hente sine børn, at man ikke bliver påvirket negativt i arbejdet, at arbejdet og arbejdspladsen er fleksibelt og forholdsvis tæt på, hvor man bor.

Det er også vigtigt, at man rent faktisk kan lykkes med opgaven. At det ikke er bøvlet.

Lønnen er af mindre betydning, hvis den er nogenlunde fair i forhold til jobbet art og belastning og i forhold til levestandarden. Det vigtigste er altså, hvordan læreren trives på arbejde. Hvis forholdene er ok, vil det få folk til. Hvis prestigen, status og forholdene samt muligheder er perfekte, vil de strømme til lærerfaget. Men er de det i Danmark?

FOLKESKOLEN

*Få et SuperGavekort for hver ven, du anbefaler til at blive medlem af Lærernes a-kasse. Du modtager dit gavekort, når din ven bliver medlem og har betalt deres første kontingent.

Læs den seneste udgave af fagbladet *Folkeskolen*

Om Folkeskolen

- [Kontakt](#)
- [Om Folkeskolen](#)
- [Presseetik](#)
- [Ophavsret](#)
- [Bladarkiv](#)
- [Udgivelsesplan](#)
- [Abonnement](#)

Annoncering

- [For annoncører](#)

Klag over bladlevering

- [Ved problemer med leveringen af fagbladet Folkeskolen](#)

Andre sider

- [Lærerjob.dk](#)

FOLKESKOLEN

Nyhedsbreve

- [Nyhedsbreve fra folkeskolen.dk](#)

Vi tager ansvar for
indholdet og er tilmeldt

PRESSE
NÆVNET

Cookies

- [Administrer samtykke](#)
- [Cookiepolitik](#)